

עושיין פסין פרק שני עירובין

עין משפט
נר מצוה

כז א [נוש"ע א"ח סי'
שם סעיף א']
כז ב [נוש"ע ע"ס:]

רב ניסים גאון

והא גביר ר' אליעזר דסוכה
דאפסקיה רבנן וקאמר
ועוד זהו שאמר ר'
אליעזר במסכת סוכה
בפרק הישן תחת המטה
ר' אליעזר אומר ארבע
עשרה סעודות חייב אדם
לזכור בסוכה אחת ביום
ואחת בלילה. והכמיה
אומרים אין לדבר קצבה
חוץ מלילי יום טוב
הראשון בלבד. ועוד אמר
רבי אליעזר מי שלא אכל
כו.

רבינו הגאון

אמר רב יוסף אמר רב
יהודי אמר שמואל הלכה
כו יהודי בן בבא. ועוד
אמר לא הותרו פסי
ביראות אלא לבאר הרבים
בלבד. וזכירי דאי
אשמעינן הלכה כר' יהודי
בן בבא הוה אמנא
דרבין[ן] אפילו מכוונין
ואפילו מלוחין ולאפיקי
מרד' עקיב' דאמר אחד
בור הרבים ואחד בור
היחיד עושיין לתן פסק.
קמ"ל לא הותרו פסי
ביראות אלא לבאר מים
חיים בלבד. ואי אשמעינן
שמואל באר מים חיים,
הוה אמנא לא שנא
דרבים ולא שנא דייחיד
וכו' עקיב', קמ"ל הלכה
כו יהודי בן בבא. מתני'
ועוד אי"ר יהודי בן בבא
הנינה ודקפיקי כו'. מאי
תנא דקתני ועוד, וכי
תימא אדידי דתנא רבי
יהודי בן בבא אומר אין
עושיין פסין אלא לבאר
הרבים הוהא לחומרא
משום הכי קתני ועוד
דהוי לחומרא. והא ר'
יהודי דתנא אין עושיין
פסין אלא עד בית סאתים
דהוי לחומרא. והוד קתני
אם היתה ררך הרבים
מפסקה יסלקנה לצדדין
ולא נמי לחומרא. ולא
קתני ועוד. ופרקינן התם
גבי ר' יהודי אפסקיה
רבנן דקתני אמרו לו לא
אם אמרו בית סאתים
ואל אכל גבי ר' יהודי
בן בבא לא אפסקיה
לפיכך קתני ועוד.
ואקשינן וכל היכא
דאפסקיה לא קתני ועוד,
והא ר' אליעזר דסוכה
בפרק הישן בסוכה תחת
המטה דקאמר ר' אליעזר
אומר ארבעה עשרה
סעודות חייב אדם לזכור
בסוכה ואפסקיה רבנן,
דקתני וחכמים [אומרם]
אין לדבר קצבה. וקתני
ועוד אמר ר' אליעזר מי
שלא אכל לילי יום טוב
הראשון ישלים. ופרקינן
התם במלתיא אפסקיה,
דקתני וזכ"א אין לדבר
קצבה חוץ מלילי יום
טוב הראשון, כלומר
כאילו לא אפסקיה, אבל
הכא הוא קאמר לעיניין
פסין וכן אמרו לו גינה
וקרפין, וכיון דאפסקיה
במילתא אחריתי לפיכך
לא קתני ועוד.

והא דנקט באר הרבים לאפוקי מד' עקיבא. וא"ת א"כ הוה
ליה למימר בור הרבים וע"כ צלח היחיד לא דל"כ היינו רבי
עקיבא וי"ל דלדורחא דמלתא למימני מעינן שממעט דהיינו צלח
היחיד אי נמי הא דקאמר דרבים אפילו מכוונין לאו אר"י בן צבא
קא"ל אלא אשמואל:

ל'א שנת דרבים ולא שנת כו'. יכול
להיות דהוי כר' יהודה בן
צבא והא דנקט ר' יהודה בן צבא
צלח הרבים היינו לאפוקי צור
הרבים: **ש'הוא** ע' אמה ושיירייה.
וא"ת וליקף מהר הצית ועזרת נשים
שהיה קל"ה אמה ועזרת ישראל היה
קפ"ו וי"ל דכל מיני דשנת ממשקן
גמרינן להו אי נמי הערות תשיבי
מוקפין לדידה שהיו שומרים צה
כל הלילה:

ובל'בד שיהא בה שומירה.
נראה לפרש לפחות
מע' אמה נמי כריך שומירה או צית
דירה וציתר מצית סאתים לא סגי
בשומירה וצית דירה אלא פתח ולבסוף
הוקף הקרפף לנורך הצית אצל אין
לומר דצבעים אמה דוקא כריך
שומירה אצל פחות א"כ כלום וציתר
אין סגי בשומירה דאין סבירא שהיא
ג' חלוקים ג' משתווין והא נמי אין
לומר דציתר מע' נמי סגי בשומירה
ולא תתא למימר אלא דצירי משצעים
אמה ושייריים לא כריך כלל דחס כן
בצמיא פלוג ר' עקיבא לפירוט ר"ח
דפירש דר' יהודה בן צבא איירי
דצדד מועט ור' עקיבא לא איירי
דלתרויהו צע' אמה ושייריים וצירי
מועט כריך שומירה ובפחות מנא' לא
כריך ואפי' לפי רש"י דפי' היינו תנא
קמא דאמרו לו לר' יהודה מ"מ גס
לפי' נראה דרבי יהודה בן צבא נמי
אית ליה דבר מועט כמו תנא קמא
דמשום הכי איצטריך לרבי עקיבא
לחזור ולשנות וצלנד שהיא צה ע'
אמה כו' ועוד אי ציתר מצית סאתים
נמי איירי ר"י בן צבא א"כ הכי
קאמר ר"י אפילו אין זה אלא צור
ושיח ומערה משמע דלר"י נמי אין
חילוק בין סאתים לימור ורבי יהודה
גופיה קאמר לעיל גבי פסין עד צית
סאתים ועוד לר"ח דפי' היינו תנא
קמא היינו ר"י בן צבא כלומר ואמאי
הגוך לשנות וצלנד כו' כיון דקאי
ארבי יהודה בן צבא והא אנטרין
דלא נימא דשרי אפילו ציתר מצית
סאתים כיון דר' יהודה בן צבא
איירי ציתר מצית סאתים לך נראה
דדפרישית ומה שפירש רש"י אפילו צהוקף לדידה לא שרי רבי
יהודה בן צבא ציתר מצית סאתים אין נראה אלא צפתח ולבסוף
הוקף מהני אפי' ציתר מצית סאתים דהא שרו רבנן לעיל דדיר וסקר
ומוקל'ה אפי' צ"י כורים וכמה חצירות ומצואות שהיו צירושים יתרות
על צית סאתים ובי יאסור ר' יהודה בן צבא צבולס לעלטל ודווקא
צ' בשומירה הוא דקאמר דלא מהני ציתר מצית סאתים אצל פתח
ולבסוף הוקף מהני אפי' יותר ולרש"י שמא יש לחלק דדיר וסקר
ומוקל'ה וזכר לפי שמשישתן רצ (ו) יותר אפי' י כורין אצל קרפף
אפי' פתח ולבסוף הוקף לא מהני ציתר מצית סאתים:

א'י'ימא משום (ו) דתני חדא לחומרא. פירוש דשיין (ז) למימני
ועוד א"ע"ג דלא הוה תרווייהו מעינן א' וכ"ש היכא דהוה תרווייהו מעינן א'
(דף כו.) ובפרק רביעי דמגילה (דף כה.) (ט) כפ"ה: **ה'כא** במל'תא אחריתי דקתני ר'
(צ"ה דף ג'.) ומ' קתני ועוד א"ע"ג דלפסקיה במילתא אחריתי דקתני ר'
אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו [לחנוך צו שינין]
ומגבב מן החצר ומדליק וזכ"א מגבב משלפניו ומדליק וקתני צמר הכי אין מוזיאין את האור לא מן העצם כו' ומפסקי צבא שלימה
וקתני צמר הכי ועוד א"ר אליעזר עומד אדם על המוקל'ה כו' ומיהו רש"י מהפך שם המושג והגמ' אף לר"ח שאומר שאין כריך להפך
דמילתא דאור קא מסיים ואילן קשה וי"ל דהתם הוה תרי קולי ושיין למימני ועוד א"ע"ג דלפסקיה במילתא אחריתי דכח דהיתירא עדיף:
רבי

ג'ב' הוה אמינא דרבים אפי' מכוונין. שרי ר"י בן צבא והא'
דקאמר צלח הרבים משום ר' עקיבא דלמר צלח היחיד שרי ותתא
איהו למימר א"ע"ג דמיס חיים נינהו דרבים אין דיחיד לא והכי
קאמר אין עושיין פסין אפילו לצלח אלא של רבים: **מתני' שומיה.**

ג'ב' אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר רב
שמואל הלכה כר' יהודה בן בבא ואמר רב
יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל לא הותרו
פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד
וצריכא דאי אשמעינן הלכה כר' יהודה בן
בבא הוה אמינא דרבים ואפילו מכוונין והאי
דקתני באר הרבים לאפוקי מדר' עקיבא קא
משמע לן דלא הותרו פסי ביראות אלא
לבאר מים חיים ואי אשמעינן באר מים חיים
הוה אמינא לא שנא דרבים ולא שנא דיחיד
קא משמע לן הלכה כרבי יהודה בן בבא:

מתני' ועוד אמר ר' יהודה בן בבא הגינה
והקרפף שהן שבועים אמה ושייריים על ע'
אמה ושייריים המוקפות גדר גבוה עשרה
טפחים מטלטלין בחוכה ובלבד שיהא בה
שומירה או בית דירה או שתהא סמוכה
לעיר ר' יהודה אומר אפילו אין בה אלא בור
ושיח ומערה מטלטלין בתוכה * רבי עקיבא
אומר אפילו אין בה אחת מכל אלו מטלטלין
בתוכה ובלבד שיהא בה שבועים אמה ושייריים
על שבועים אמה ושייריים רבי אליעזר אומר
אם היתה ארכה יתר על רחבה אפי' אמה
אחת אין מטלטלין בתוכה כ' רבי יוסי
אומר אפילו ארכה פי שנים ברחבה
מטלטלין בתוכה אמר רבי אלעאי שמעתי
מרבי (ו) אלעזר ואפילו היא כבית כור וכן
שמעתי ממנו אנשי חצר שישבא אחד
מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ולהוציא
לו אבל להם מותר (ז) וכן שמעתי ממנו
שיוצאין (ח) בערקבלין בפסח וחזרתו על
כל תלמודיו (ט) ובקשתו לי חבר ולא מצאתי:
ג'ב' מאי תנא דקתני ועוד אילימא משום
דתנא ליה חדא לחומרא וקתני אחריתי משום
הכי קתני ועוד והא רבי יהודה דתנא ליה
חדא לחומרא וקתני אחריתי ולא קתני ועוד
התם אפסקיה רבנן הכא לא אפסקיה רבנן וכל
היכא דאפסקיה רבנן לא קתני ועוד והא רבי
אליעזר דסוכה דאפסקיה רבנן וקתני (ו) ועוד
התם במילתיה הוא דאפסקיה הכא במילתא
אחריתי אפסקיה: רבי עקיבא אומר אפילו
אין בה אחד מכל אלו מטלטלין בתוכה:
רבי
עדס לאכול בסוכה ויחכמים אומרים אין לדבר קצבה ועוד אמר ר'
אליעזר מי שלא אכל לילי יום טוב הראשון ישלים לילי יום טוב האחרון
אלמא משום דרישא וסיפא צעודה דסוכה ובחשבונן איירי תנא
ועוד א"ע"ג דלפסקיה ושמע מינה הוה דלא תנא צדדני יהודה
ועוד משום דלא דמי הוא וצדדני יהודה בן צבא למה לי דתני
ליה: **ה'סס.** גבי סוכה צמלתיא אפסקיה לא אהדרו ליה רבנן אלא
בסעודות אצל רבי יהודה דמתני' לא איירי אלא צפסי ציראות
צית סאתים ואהדרו רבנן בגינה וקרפף ודיר וסקר ולעולם טעמיה
משום הפסקה ולר' יהודה בן צבא דלא אפסקיה תנא ועוד:

(א) ז"ל אליעזר ור"ה גמ' לקמן ובל ספרות,
(ב) פסחים נ"ג ע"ש,
(ג) צמחנה שבתות א"י
(ד) ערובין ופי' הרמב"ם וכן
הרב מברטנורה הוא יק
שעלין שלו דומות לעקב
וגרסתה ערוך ערקבלין
ובפסחים א"ח ערקבלין,
(ד) נ"ע מוס' לקמן כו: ד"ה
ולא מלמא כו', (ה) סוכה
סו', (ו) נ"ע רש"י,
(ז) נ"ע ר"ח, (ח) דף י"ג,
(ט) נ"ע ל' כ"ג, (י) (בשומירה
) וצ"ה דהוה דירה גרועה
הוא דקאמר כ"ל רש"ל
ממוס' שי"ן, (כ) למתני
ועוד א"ע"ג דלא הוי מעיין
אחד אצל הא פסטה' אין
דשיין למתני ועוד היכא
דהוה תרווייהו כו' [ש"ל],
(ל) ונ"ע מוס' ד"ה ועוד:

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה א"כ ה"ל
וכו' רשומי תלמידו
שהיתה
(ב) תוס' ד"ה וצ"ל כו'
מותר אפי' כורין כו':
(ג) תוס' ד"ה אילמא
משום וכו' אלא דבירי או
דקפס צוה הלכא גלון
ולרש"י שמא יש לחלק
דציר וסקר ומוקל'ה ותלד
לפי שמשמעה מותר
אפי' עשר סודס אצל
קרפף אפי' פתח ולבסוף
הוקף לא מהני ציתר מצית
סאתים:

מוסף רש"י

והזרתו על כל
התלמודים של ר' אליעזר,
ובקשתו לי חבר.
לשעמי שמע דבר זה
מפיו (פסחים ס"ג).
שיין לקמן ע"ב קרפף
שהוא יותר מצית
סאתים שהוקף לדידה.
סאתים הוא שיעור חצר
המטבח והמטה חכמים
שערב לכל היקף שלח
הוקף לדור בחבור או
להשתמש מן הבית לתוך,
כגון קרפף שבבוקה, צית
המוקף לדידה אפילו צית
עשרה סודס, מטלטלין כו',
וקאמר הכא איהו איהו
סאתים שהוקף לדידה מצית
מותר לטלטל צבול (ב"ב
ד"ג) נדרע ורובו. צבול
היושע שם דירה מצית
והכי הוא כגינה שאין
היקפה לדידה. הואיל יתיר
מצית סאתים הוא אין
מטלטלין כו' עד (שם).
נבע רובו. צבולות, חזק
האלנות מטלטלין מותר
דיתמו ממנו והרי הוא
כחצר שלפני הגמלים
שהיקפה לדידה ומותר
(שם). ואחד קרפפות.
שאין יותר מצית סאתים
(לקמן פ"ט). אם של צית
סאתים הוא מטלטלין צבול,
ולא יתיר ולא הוקף לדידה
קרי ליה רשות אחת לגבי
חבירו או לגבי חצר לטלטל
צ"י אמות וכו' צ"י אמות
כו', להוציא ולהכניס מזה
לזה (שבת ק"ג). רשות
אחת הן לטלטל כולם
ששמו כגג זה לגבי חבירו
(לקמן ט"ז). הואיל ויכולים אין
אחת הן למעשה ומותר,
רשות אחת הן ומטלטלין
מזה לזה אפילו מתאר של
רבים אצל רבים בלא
עירוב, ולת ליה לר"ש
עירוב חצרות אלא משום
היתיר כלי הבית (לקמן פ"ט)

ולא אחרנין כסם שעינין חלוקין למטה כן חלוקין למעלה, וכלם ששמו בחצר מוזיאין לחברתה, וכן לקרפף, וכן חלוקין ומקופף מן הגג, הואיל וכולן רשות שאינה לדידה הוא, ואין כריך לערב מתאר לחצר אלא בשביל כלם ששמו
צבית בשבילן זו להוציא לחצר אחרת (לקמן ט"ז). כלים ששבו בחובין. ששקדש יסוד היו צבול וכל בחון בית, דאילו שצמו כלים צבית. לא מבעיא היכי ללא עירוב צבי צמי החצר, דאפילו מצית לחצר לא יוציא כלי הבית,
אלא אפילו עירבו ומטלטל מצית לחצר לא יוציא כלי הבית מחצר זו לחברתה של עירבו עמה (שבת ק"ג).